

Epifanía

Predikan i S:t Nikolaus, Nordisk-katolska kyrkan i Karlskrona, A.D. 2014-2015
Fr. Franciskus Urban

Epifanía

Herrens dopfest

Jes. 42:1-9; Kol. 2:9-15; Matt. 3:13-17; Ps. 29:1-4, 10-11

Trettondagen, då vi firar Herrens dopfest; dagen som inleder Epifaniatiden, är en viktig dag i Kyrkan. Framför allt för att våra ögon öppnas för vem Han är: Jesus Kristus, Guds enfödde Son, vår Herre. Men också för att vi ges en möjlighet att fördjupa oss i – och begrunda – innebörden i det Kristna dopet, både i termer av nåd och ansvar. Eller är dopet bara en symbolhandling; något som görs för syns skull?

Epifanía betyder uppenbarelse; att uppenbara. Det är Gud som låter sig uppenbaras för oss. Det är nu vi börjar se och förstå vem det var Maria, Gudaföderskan, frambar; vem det var som föddes där i Betlehem. Det blir nu helt självklart att vise män ägnade många dagar åt att följa stjärnan och sedan knäfalla inför Konungen.

De följde hoppets stjärna. Och när vise män av världen väljer en annan väg – något vi pratade om på Andra söndagen i Jultiden – då finns det hopp för mänskligheten. Vi behöver alla ta en annan väg: Den som erbjuds i dopet.

I Evangeliet hörde vi om hur Johannes döparen – han som är länken mellan det gamla och det nya förbundet – döper Jesus i vatten. Och strax därefter sänker sig Guds Ande ner över Honom.

När orden uttalas: ”Han är min älskade Son. I Honom har jag min glädje”¹ så står det klart, för alla runt omkring hörde, att det är Guds Son vi står inför. Och detta bekänner vi i Kyrkan med orden:

”[...] en enda Herre, Jesus Kristus, Guds enfödde Son, född av Fadern före all tid, Gud av Gud, ljus av ljus, sann Gud av sann Gud, född och icke skapad, av samma väsen som Fadern, på honom genom vilken allting är skapat; som för oss människor och för vår salighets skull har stigit ned från himmelen och tagit mandom genom den Helige Ande av jungfrun Maria och blivit människa [...]”²

I samma vatten och i samma Ande döps vi än i dag. För Treenig Gud och Guds skapelse är den samma. Vi döper i vatten, liksom Johannes döparen gjorde, och vi döper i helig Ande i form av helig olja – chrisma – så som Kristus skulle komma att göra. För som Johannes; profeten och förelöparen förkunnade så skall Han som kommer döpa i helig Ande³. Och vi bekänner även detta i Kyrkan med orden:

¹ Matt 3:17b

² Ur Nicaenska trosbekännelsen

³ Matt 3:11

Epifanía

Predikan i S:t Nikolaus, Nordisk-katolska kyrkan i Karlskrona, A.D. 2014-2015
Fr. Franciskus Urban

”[...] Jag bekänner ett enda dop, till syndernas förlåtelse [...]”⁴

När vi låter döpa ett barn så ger vi, som föräldrar och faddrar, barnet den finaste och dyrbaraste gåva en människa kan ge; vi ger tillgång till mening och ett nödvändigt sammanhang. Vi säger ja till att barnet inlemmas i Kyrkan, men också i Kristus.

Men det finns mer att säga om vad dopet innebär. Och den helige aposteln Paulus skriver i dagens epistel om detta: Genom dopet blir vi avklädda vår syndiga natur; vi begravs med och uppstår i Kristus; vi ges nytt liv och förlåts alla överträdelser.⁵

Tyvärr ser vi idag hur barn döps men sedan lämnas vind för våg. Och det kan bero på att dopet ses som en final snarare än en startpunkt; något som man gör av tradition, eller, enbart ser som ett tillfälle att samla släkten och offentligt berätta vilket namn barnet har fått. Eller, helt enkelt, bara för syns skull; som en symbolhandling.

Detta skulle kunna jämföras med att man gav den mest dyrbara och sällsynta antika vasen till ett mycket litet barn och sedan lämnar barnet och vasen åt sitt öde. Det väldigt lilla barnet förstår inte vad en vas är, än mindre dess värde. Det något större barnet har inte fått lära sig vårda gåvan utan hanterar den så att den går i kras. Skärvor kan visserligen fogas samman igen, men bättre hade det varit om barnet inte lämnades ensam med vasen utan successivt fick lära sig dess värde och i rätt sammanhang fylla den med liv, kärlek, rättfärdighet och växande tro.

På Paulus' tid lät man sig döpas först som vuxen. Många väntade till och med ända till då de låg inför döden. Och då förstår vi bättre det han skriver om att vi i dopet renas från alla överträdelser. För ett litet barn på tre månader har knappast lyckats åstadkomma några allvarligare överträdelser i sitt ännu unga liv. Men oaktat detta, så måste den nådens gåva vi ges i dopet vårdas. Och än viktigare blir det att det lilla barnet – som sannolikt har mer tid kvar här på jorden än den som döper sig som vuxen eller liggande på dödsbädden – får växa upp så att dopdräktens vita färg inte solkas.

Dopet är ett sakrament; en helig handling i vilket den som döps mystiskt fästs vid korset för att, i Kristus, uppstå till nytt liv. Även om vi aldrig kan förstå mysterierna fullt ut, är det viktigt att varje döpt – ung som gammal – ges möjlighet att växa i sitt dop. Både andligt och teoretiskt. Därför är dopet och krismeringen sammanlänkade med ovärderlig undervisning. För att vi som döpta skall kunna växa och förstå att andens mognad inte kan ske utanför Kyrkan.

När kopplingen mellan dopet och det fortsatta livet i Kyrkan försvinner, blir det lite som en kristen variant av IKEA: Man plockar ihop det man vill ha från ta-självlagret och skickas sedan hem med livets beståndsdelar i en platt kartong, att själv montera ihop det. Utan monteringsanvisningar. Då är risken uppenbar att det du tittade ut i katalogen, och sedan hämtade på hylla X, skruvas ihop till nästan vad som helst. För att det kändes rätt så.

⁴ Ur Nicaenska trosbekännelsen

⁵ Kol 2:10-15

Epifanía

Predikan i S:t Nikolaus, Nordisk-katolska kyrkan i Karlskrona, A.D. 2014-2015
Fr. Franciskus Urban

Många ser idag dopet som en ren symbolhandling. Och med modernt språkbruk innebär det att något enbart sker för syns skull. Men när vi i Kyrkan pratar om symboler får ordet en helt annan innebörd. Dels kallas trosbekännelsen med ett annat namn för 'symbola'. Och ordet symbol betyder [ungefär] att 'foga samman'. Det kommer av 'syn' (ihop, tillsammans) och 'ballein' (något som läggs)⁶. Trosbekännelsen är läran sammanfogad, och i dopet – som ju inte sker för syn skull – fogas den döptes liv samman med Kristus.

Vår samtid blöder. Och det gör den för att människan inte är hel. Världen formligen skriker efter hållbara fundament och bärande väggar. För har vi inte det blir taklägningsarbetet tämligen meningslöst och alla försök till läcktätning sker för syns skull.

Vi behöver växa i vårt dop. Både andligt och teoretiskt. Vi måste lära oss vad det innebär att leva ett Kristet liv. Vi måste, som barn, lära oss att vårda det dyraste vi fått så att vi kan bli fullvuxna och nå vår fulla potential. Och vi har, som döpta, både ansvar och ett uppdrag att visa andra att det finns en annan väg att ta. En hoppets och Sanningens väg.

I dopritualen säger vi Effata – öppna dig! – och vidrör den nydöptes ögon och öron så att det uppenbara skall erfaras. Och där börjar allt; att vi släpper in Kristus och tar den andra vägen hem.

Vi är inte här för syns skull. Vi är här för att foga samman livet och läka; bli hela. Och den pilgrimsvandringen börjar i att vi föds på nytt i Kristus, genom dopet.

⁶ <http://www.thefreedictionary.com/symbol>